

Kulturudvalget og Videnskabsudvalget
Christiansborg, den 21. november 2008

Grønbog om ophavsret i videnøkonomien, jf. KOM (2008) 466

Grønbogen har særligt fokus på, hvorledes forskning, videnskab og undervisningsmateriale - og andet materiale der fremmer viden og videndeling - formidles til offentligheden, og fokus på, hvorvidt viden frit cirkulerer i det indre marked, jf. grønningen s. 3-4.

Kulturudvalget og Videnskabsudvalget har 8. oktober 2008 modtaget en anmodning fra Europaudvalget om en udtalelse om Grønbog om ophavsret i videnøkonomien (jf. KUU alm. del - bilag 5 og UVT alm. del - bilag 6). Anmodningen var vedhæftet Kommissionens grønning KOM (2008) 466.

Kulturudvalget og Videnskabsudvalget har behandlet grønningen på to møder, og afgiver følgende indstilling til Europaudvalget, der på vegne af Folketinget efterfølgende afgiver endelig indstilling til EU-Kommissionen:

Indstilling:

Kulturudvalgets og Videnskabsudvalgets fælles indstilling om Grønbog om ophavsret i videnøkonomien, jf. KOM (2008) 466

Et *flertal* i udvalgene (V, S, DF, SF, KF og RV) hilser Kommissionens grønning velkommen og finder det positivt, at der sættes fokus på at bedre mulighederne for videndeling i et online-miljø.

Flertallet finder, at ophavsretten er vigtig, fordi den sikrer, at rettighedshaverne kan opnå økonomisk kompensation for udnyttelsen af deres værker, og dermed skabes der incitament for videre produktion. Men når ny teknologi skaber mulighed for nye måder at tilegne sig viden på, bør det tages op til overvejelse, om ophavsretten, som den er udformet i dag, fungerer hensigtsmæssig i forhold til disse nye muligheder for videndeling.

EU-Kommissionens grønning om ophavsret sætter især fokus på undtagelserne fra den ophavsretlige eneret i Infosoc-direktivet. Flertallet anerkender, at den generelle danske aftalelicens i den forbindelse har vist sig som et effektivt værktøj til at sikre belønning for skabelses- og frembringelsesindsatsen til rettighedshaverne, samtidig med at man tilgodeser brugernes adgang til at benytte sig af de beskyttede værker.

Flertallet ser dog mange fordele ved en harmonisering af ophavsretsreglerne EU-landene imellem, da man dermed vil kunne lette mulighederne for videndeling i en stadig mere globaliseret verden. Derfor mener flertallet, at man bør overveje at gøre nogle af undtagelserne i Infosoc-direktivet obligatoriske, således at der sikres en større grad af afklarethed imellem EU-landene, men kun såfremt det kan påvises, at en sådan ændring vil være det bedste middel til at opnå det ønskede mål, nemlig øget videndeling. Flertallet ønsker i den forbindelse at pege på, at ingen undtagelser i Infosoc-direktivet giver mulighed for, at biblioteker kan stille kulturarven til rådighed på internettet; direktivet giver alene biblioteker mulighed for kopiering med henblik på indsamling og bevaring af det beskyttede materiale, mens tilrådighedsstillelse kræver aftaler med rettighedshaverne – og det er eksempelvis her, vores aftalelicens viser sig at være et nyttigt værktøj.

I grønbogen spørges der konkret til undtagelserne for bl.a. biblioteker og undtagelserne til fordel for handicappede. Flertallet vil gerne fremhæve, at ophavsretsloven på ingen måde må forhindre, at personer med handicap kan få adgang til en eller flere alternative formidlingsformer af eksisterende information. Derfor er det vigtigt, at undtagelserne gælder alle handicap – også på EU-plan.

Flertallet understreger, at også når det kommer til ophavsretten i videnøkonomien er det vigtigt at fastholde aftalemodellen som det grundlæggende udgangspunkt for regulering på ophavsrettens område. Det forhold, at brugere og rettighedshavere forhandler sig til rette, er afgørende for at skabe resultater, som får ophavsretten til at fungere bedst muligt og fleksibelt i praksis, således at brugerne får adgang til at bruge de ophavsretligt beskyttede værker på den ønskede måde, og rettighedshaverne modtager et rimeligt vederlag, som er afstemt efter udnyttelsens karakter. Et grundlæggende princip som også er gældende for hele det danske arbejdsmarked.

Flertallet kan ikke bifalde, hvis EU-Kommissionen med Grønbogen om ophavsret i videnøkonomien bevæger sig væk fra aftalemodellen og over mod en mere konfliktorienteret model.

Flertallet opfordrer regeringen til at arbejde for at sikre aftalemodellen med udgangspunkt i de positive danske erfaringer på området. Et godt eksempel på dette er aftalen fra april 2007 mellem DR og rettighedshaverne om tilgængeliggørelse af digitaliseret kulturarvsmateriale fra DR's arkiver. Aftalen var som bekendt et led i arbejdet i Kulturministeriets arbejdsgruppe om digitalisering af kulturarven og er omtalt

i rapporten fra den ophavsretlige undergruppe, som også angav vigtige retningslinjer for tilsvarende aftaler i fremtiden med f.eks. bibliotekerne. Arkivaftalen gav med ét slag løsningen på det problem med såkaldte forældreløse værker ("orphan works"), som hele Europa diskuterer for tiden.

Et *mindretal* i udvalgene (EL) ønsker at afvente med stillingtagen til indstillingen behandles i Europaudvalget.

Liberal Alliance, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurinn og Sambandsflokkurinn er ikke repræsenteret i udvalgene.

Med venlig hilsen

Karin Nødgaard, formand for Kulturudvalget

Marianne Jelved, formand for Udvalget vedr. Videnskab og Teknologi